

Tweede Wereldoorlog

Jonge archeoloog start zoektocht naar Nielse soldaat

Kevin Kyburz wil na vondst identiteitsplaatje in Duitsland familie krijgsgevangene vinden

Ergens in de zomer van 1940 verloor een Nielse soldaat zijn militair identiteitsplaatje. Een jonge Duitse archeoloog vond het en hoopt nu via een oproep in uw krant meer te vernemen en het plaatje aan de familie te kunnen teruggeven.

• Een koperkleurig plaatje van amper enkele centimeters is op zich een mini-materiële getuige van wat tienduizenden Belgische soldaten na de capitulatie van het Belgische leger op 28 mei 1940 meemaakten: krijgsgevangenschap en voor de soldaten en onderofficieren dwangarbeid.

Alles begon eind vorig jaar, toen de jonge Kevin Kyburz, student geschiedenis aan de universiteit van Bremen en vrijwilliger bij het Niedersächsisches Landesamt für Denkmalpflege, op een akker opgravingen deed: Dat gebeurde op de rand van een veld ten zuiden van het boerendorpje Mellinghausen (gemeente Siedenburg), zo'n 60 kilometer ten zuiden van de havenstad Bremen.

Kevin had er al een middel-eeuwse zilveren sluitspeld gevonden. En dan was er plotseling dat plaatje waarvan Kevin al snel achterhaalde dat het een Belgisch militair identiteitsplaatje was.

'Hondenpenning'

Wie ooit legerdienst deed, herinnert zich dat hij al de eerste dagen een stalen plaatje kreeg aan een ketting, met daarop onder meer zijn naam en stamnummer – en vooral die merkwuurde gaatjeslijn in het midden. De sergeant-met-dienst vertelde dan grijnzend

De voor- en achterzijde van het plaatje dat op een akker bij Bremen werd gevonden. FOTO'S RR

N° 163786		Nom: Nauwelaerts	
2 ^e Section		Prénoms: Jean Henri	
Né à: Nieuw-Berchem le 28 mai 1890		Grade: 1 ^{er} Adjudant	
Division d'armée: 12		Poste: M. 1316	
Régiment: 14 ^e Artillerie		N° de la matricule: 1152	
Adresse: 38 rue de la Bourse, Nieuw-Berchem		S.P.S.P. (Route)	
Propriétaire: Chevalier de Front.		S.P.S.P. (Pension)	
CORRESPONDANCE ECHANGES: T. - Transmise par D. - Délivrée à R. - Retournée à		Renseignements disponibles le: Renseignements connus le:	
T. 1 ^{er} 1/2 ^e m. L.D.A. unit. 7-11		S.P.S.P. (Pension)	
D.M.P.S. 1		Renseignements disponibles le: Renseignements connus le:	

dat dit was om in tweeën te breken als je sneuvelde. De ketting met de ene helft bleef rond de nek hangen, of wat daarvan over was. De andere helft werd naar huis gestuurd.

Dat plaatje, vaak neerbuigend de 'hondenpenning' genoemd, werd al in 1921 ingevoerd. Die jaren ging het om een ruitvormig plaatje dat tot in 1940 in gebruik bleef. Aan de ene kant werd de naam van de militair gezet, op de andere

kant zijn stamnummer.

Dat nummer begon tijdens het interbellum met een combinatie van drie cijfers die stond voor de eenheid, gevolgd door het persoonlijke nummer. Op het plaatje van Mellinghausen staat duidelijk het eenheidsnummer 164: dat stond voor het 14de artillerieregiment uit Antwerpen. Op de voorkant staat de naam van de bezitter: J.H. Nauwelaerts.

Bij het Belgische leger kon Kevin Kyburz achterhalen dat het om

◀ In het legerarchief werden documenten gevonden die meer details over de soldaat konden verschaffen. FOTO RR

Jean Henri (Jan Hendrik) Nauwelaerts ging, een beroepssoldaat van het 14de artillerieregiment.

De vergeelde documenten van het legerarchief vertellen dat Nauwelaerts in 1890 in Niel werd geboren en gehuwd was met de één jaar oudere Anna Maria Rongé, eveneens uit Niel. Ze hadden één kind. Tijdens het interbellum woonden ze in de Boomsestraat. Jan Hendrik deed van 1910 tot 1912 zijn dienstplicht. Op 1 augustus 1914 werd hij gemobiliseerd, waarna hij vier jaar lang in de loopgrachten vocht. Pas in september 1919 mocht hij het leger verlaten. Als oud-strijder met acht frontstrepen koos hij in 1921 dan maar voor een loopbaan als beroepssoldaat.

Dwangarbeid

Als 50-jarige brigadier ging hij met zijn 14de artilleriebataljon de Tweede Wereldoorlog in en zo werd hij met tienduizenden anderen na de Belgische capitulatie als krijgsgevangene naar Duitsland gebracht. Op 13 februari 1941 werd hij daar vrijgelaten. Na de oorlog werd hij opnieuw beroeps-

militair, tot zijn pensionering op zijn 56ste. Toen woonde hij langs de Sint-Bernardsesteenweg in Hemiksem. Daar loopt het spoor dood.

“Als krijgsgevangenen soldaat mocht Nauwelaerts volgens de Conventie van Den Haag ingezet worden voor verplichte arbeid”, weet Kevin Kyburz. “In hun verdeel- en heerspolitiek lieten de nazi's de Vlaamse soldaten al begin 1941 vrij, de Franstaligen bleven veel langer gevangen. Naar alle waarschijnlijkheid werd Nauwelaerts naar de regio Bremen gestuurd, om er in de zomer 1940 op het veld te helpen bij de oogst. De meeste Duitse mannen waren immers gemobiliseerd. Wellicht is hij bij dat werk op die akker, net buiten Mellinghausen, zijn identiteitsplaatje verloren.” Legerspecialist Luc De Vos bevestigt: “Officieren waren vrijgesteld, maar bleven wel heel de oorlog krijgsgevangenen. De onderofficieren en soldaten werden vaak op boerderijen aan het werk gezet.”

Kevin Kyburz hoopt nu via uw krant met nazaten van Jan Hendrik Nauwelaerts in contact te komen, om te horen of zij het verhaal kunnen bevestigen. En om hen het plaatje terug te kunnen geven.

PAUL VERBRAEKEN

• kevin.kyburz@googlemail.com

KEVIN KYBURZ

Historicus/archeoloog, Bremen

“Jan Hendrik Nauwelaerts werd door de Duitsers aan het werk gezet op de akkers in Bremen. Wellicht verloor hij tijdens dat werk zijn identiteitsplaatje.”

Belgische soldaten worden krijgsgevangen afgevoerd: de foto maakt duidelijk dat de meeste soldaten opgelucht waren dat hen geen nieuwe loopgrachtenoorlog te wachten stond. FOTO RR

